

X. CONSUMUL ȘI MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

Consumul de bunuri și servicii este un factor important al utilizării resurselor și al impactului asupra mediului asociat. Deoarece alimentația, locuințele, mobilitatea și turismul sunt responsabile pentru o mare parte a presiunilor și impacturilor provocate de consumul public și privat este necesară schimbarea tiparelor consumului și a mentalității asociate acestuia.

Creșterea economică și dezvoltarea tehnologiilor moderne din ultimele decenii au dus la îmbunătățirea confortului din viațile noastre. Acest fapt a dus la creșterea cererii de produse și servicii și, implicit, a consumului de energie și resurse naturale.

Modul în care producem și consumăm duce la apariția unor probleme cu impact semnificativ asupra mediului din prezent, cum ar fi încălzirea globală, poluarea, folosirea irațională a resurselor naturale, un management defectuos în domeniul reciclării și afectarea biodiversității ecosistemelor.

Calitatea vieții, prosperitatea și creșterea economică, bunăstarea, depind de consumul raționalizat al resurselor disponibile. Pentru a realiza acest lucru trebuie să schimbăm modul în care proiectăm, fabricăm, utilizăm și gestionăm eliminarea produselor rezultate în urma consumului. Această schimbare ne vizează pe toți – indivizi, gospodării, întreprinderi, administrații locale și naționale, precum și comunitatea mondială. („Cum să consumăm și să producem în mod durabil”, publicat de UE în 2010).

X.1. TENDINȚE DE CONSUM

Amprenta ecologică măsoară presiunea pe care omenirea o exercită asupra biosferei, în funcție de suprafața productivă a planetei (teren și luciu de apă) necesară pentru furnizarea resurselor naturale pe care le consumă și pentru neutralizarea deșeurilor pe care le generează locuitorii acesteia. Amprenta ecologică a unei țări include suprafața de terenuri cultivate, pășuni, păduri și ariile piscicole necesare pentru producția de fibre, materie lemnoasă și alimente destinate consumului și suprafețele ocupate pentru neutralizarea deșeurilor generate. Amprenta variază în funcție de consum și eficiența producției.

Biocapacitatea este cantitatea de resurse naturale pe care poate s-o consume un individ în condițiile epuizării resurselor - variază în fiecare an în funcție de managementul ecosistemelor, practicile agricole (cum ar fi utilizarea îngrășămintelor și irigațiile), degradarea ecosistemelor, starea vremii, amplitudinea fenomenelor legate de vreme și mărimea populației. Biocapacitatea reprezintă suma totală a ariilor productive. Diferența dintre amprenta ecologică și biocapacitate arată dacă o țară este debitor sau creditor ecologic.

România se află pe locul 46 mondial, și pe locul 13 în cadrul UE la capitolul biocapacitate – adică posibilitatea ecosistemelor din țară de a produce materiale biologice utile și de a absorbi reziduurile (în special CO₂) produse de cei peste 21 de milioane de locuitori ai săi – arată datele publicate în Raportul Planeta Vie, un studiu anual al organizației internaționale WWF (World Wide Fund for Nature).

Așadar, suntem una dintre țările „capabile” din punct de vedere al serviciilor prestate de natură deoarece solul încă nu e otrăvit, uzat și mai poate produce hrană, pădurile nu sunt încă afectate și pot asigura resursa necesară de oxigen și de a absorbi carbonul și apele încă mai sunt filtrate de vegetație și de sol.

Mai mult, amprenta ecologică pe cap de locuitor plasează țara noastră pe locul 70 în lume și cel mai bine din toată Uniunea Europeană. Amprenta ecologică reprezintă măsura presiunii pe care omul o pune pe mediu. În fiecare an, ea este calculată în funcție de suprafața productivă de pământ și apă necesare pentru a produce resursele consumate de un individ și pentru a absorbi carbonul generat de tot acest proces.

La poziția sa foarte bună în cadrul UE, România are o amprentă ecologică de 1,4 hectare globale per capita (hgc), cea mai mare parte provenită din emisiile de carbon.

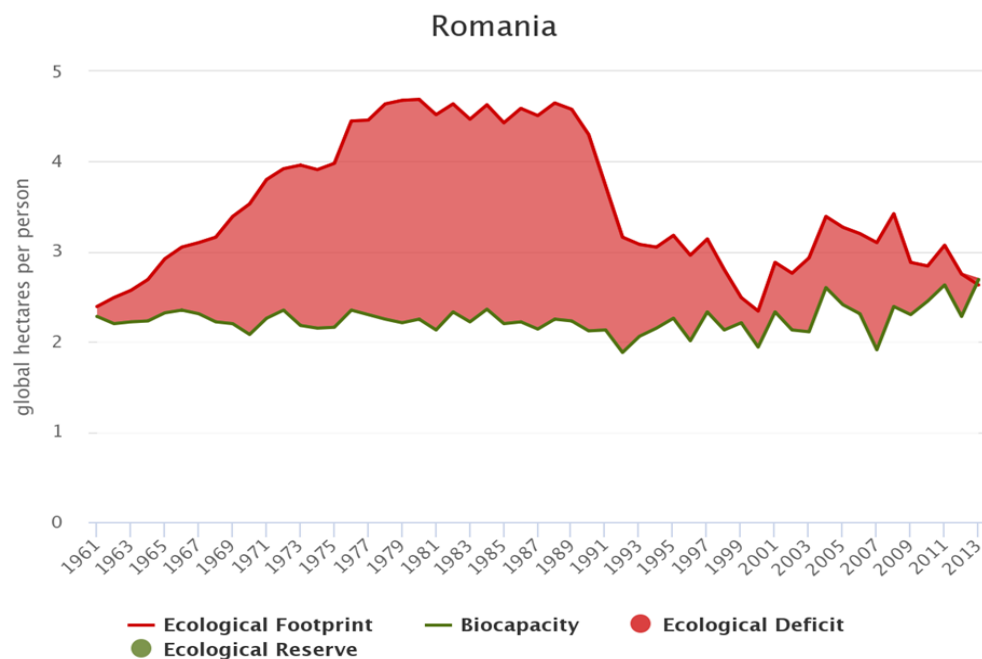

Figura X.1.1. Amprenta ecologică și biocapacitatea
(sursa: <http://data.footprintnetwork.org/countryTrends>)

Figura X.1.2. urmărește amprenta ecologică și biocapacitatea pe persoană în România din 1961. Ambele sunt măsurate în hectare globale (un hectar global este definit ca un hectar cu productivitate medie mondială pentru toate terenurile biologic productive și apă într-un anumit an). Se observă scăderea amprentei ecologice în anii 2000 față de anii 1969 – 1997, în prezent, biocapacitatea menținându-se relativ constantă. Diferența dintre amprenta ecologică și biocapacitate a variat în timp: până în 1970, biocapacitatea a fost mai mare decât amprenta ecologică; între 1970 și 1994, raportul s-a inversat. Evaluările realizate după 1994, până în prezent, arată că biocapacitatea a fost mai mare decât amprenta ecologică, cu excepția a doi ani. Dacă până în anul 2012, România era un debitor ecologic (amprenta ecologică de

2,75 și biocapacitatea de 2,28), din anul 2013 cu amprenta ecologică de 2,63 și biocapacitatea de 2,69, devine creditor ecologic.

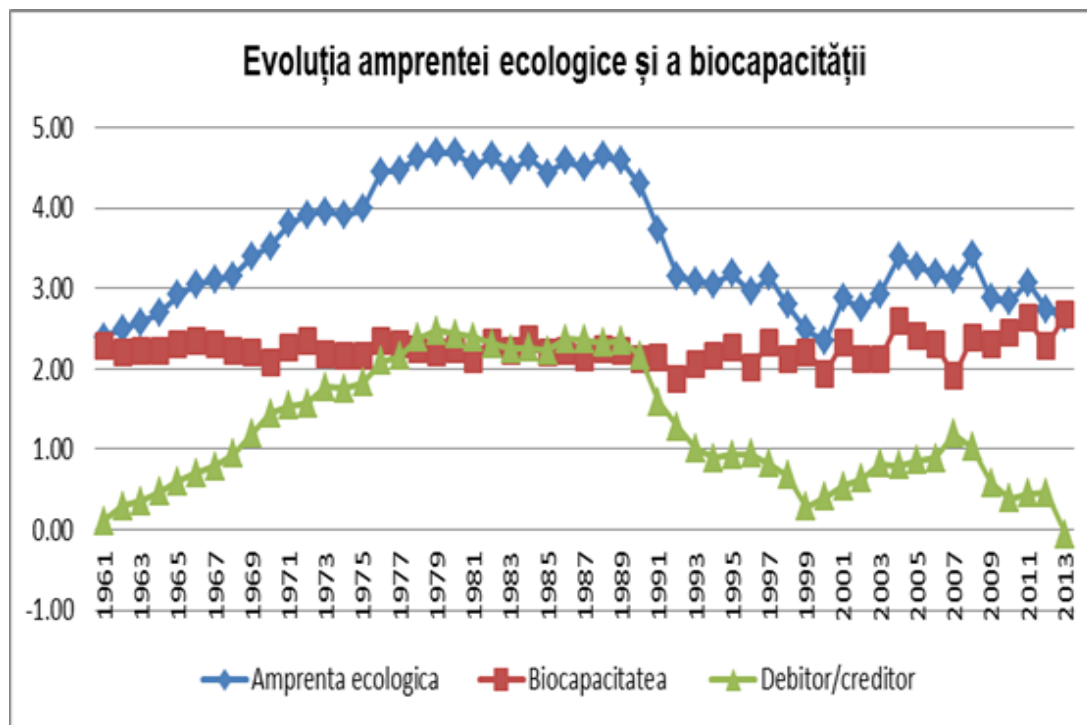

Figura X.1.2. Evoluția amprentei ecologice și a biocapacității

(sursa: <http://www.footprintnetwork.org/our-work/ecological-footprint-prelucrare> date)

În sens general, consumul populației presupune utilizarea bunurilor și/sau serviciilor în scopul satisfacerii necesităților personale ale oamenilor. Pe măsură ce veniturile cresc, crește și consumul și cerea de mai multă hrană și căldură, de locuințe mai mari, mai călduroase și mai confortabile, de aparate electrocasnice, mobilă și detergent, de îmbrăcăminte, transporturi și energie. Consumatorii au posibilitatea de a reduce impactul asupra mediului prin consumul propriu.

X.1.1. Alimente și băuturi

✓ **Consumul mediu anual pe locuitor, la principalele produse alimentare și băuturi**

Consumul (disponibilul de consum) mediu anual de produse alimentare și de băuturi, pe locuitor, reprezintă cantitatea dintr-un produs sau grupa de produse agroalimentare (primare sau prelucrate) consumată de un locuitor, în perioada de referință, indiferent de sursa de aprovizionare (comerț cu ridicata, comerț cu amănuntul, restaurante, cantine, producția proprie, etc.) precum și de locul unde se consumă (gospodării individuale, restaurante, cantine, cofetării, gospodării instituționale, etc.). Date statistice privind consumul de alimente și băuturi se găsesc doar la nivel național.

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2016

Tabelul X.1.1.1 Consumul mediu anual pe locuitor, la nivel național, la principalele produse alimentare și băuturi

Principalele produse alimentare și băuturi	Unități de măsură	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Cereale și produse din cereale în echivalent boabe	kg	199,6	205,4	208,5	218,1	207,1	211,2
Cereale și produse din cereale în echivalent făină	kg	150,4	155,1	157	164,6	156,5	159,8
Cartofi	kg	98,2	97,5	104,7	103,0	100,8	98,3
Legume și produse din legume în echivalent legume proaspete, leguminoase boabe și pepeni	kg	147,1	153,7	151,4	152,0	158	182,6
Fruite și produse din fructe în echivalent fructe proaspete	kg	63,3	70,5	71,1	73,7	80,2	87,8
Zahăr și produse din zahăr în echivalent zahăr rafinat	kg	22,1	22,4	22,0	21,1	21,1	25,6
Grăsimi vegetale	kg	18,4	16,3	16,6	15,0	17,2	18,2
Lapte și produse din lapte în echivalent lapte 3,5% grăsime (exclusiv unt)	litri	224,0	227,7	234,1	237,4	244,2	243,4
Ouă	bucăți	239	249	245	247	246	262
Pește și produse din pește în echivalent pește proaspăt	kg	4,6	3,7	4,2	4,3	4,9	5,5
Carne și produse din carne și organe comestibile în echivalent carne proaspătă	kg	56,6	52,8	55,3	54,4	57,8	66,4
Vin și produse din vin	litri	18,5	21,3	21,1	21,7	22,6	18,6
Bere	litri	76,8	79,5	90,2	86,8	82,2	88,3
Băuturi alcoolice distilate (alcool 100%)	litri alcool pur (100%)	1,6	1,2	1,1	1,2	1,2	1,3
Băuturi nealcoolice	litri	154,7	140,3	150,8	154,4	153,5	179,3
Consumul total de alcool (alcool 100%)	litri alcool	8	8,1	8,1	8,1	8	7,9

(sursa: Anuarul statistic al României 2016 Romanian Statistical Yearbook)

Din datele prezentate mai sus se observă următoarele aspecte:

- au fost înregistrate creșteri la consumul de legume și fructe proaspete, lapte, pește;
- au fost înregistrate scăderi ne semnificative la băuturi alcoolice, carne, zahăr și produse din zahăr;
- au fost înregistrate scăderi semnificative la consumul de cereale, făină, cartofi, leguminoase boabe, băuturi nonalcoolice.

X.1.2. Locuințe

Locuința (apartamentul) este construcția formată din una sau mai multe camere de locuit situate la același nivel al clădirii sau la niveluri diferite, prevăzută în general cu dependențe (bucătărie, baie, etc.) sau alte spații de deservire, independentă din punct

de vedere funcțional, având intrare separată din casa scării, curte sau stradă și care a fost construită, transformată sau amenajată în scopul de a fi folosită, în principiu, de o singură gospodărie.

✓ **Numărul mediu de persoane pe locuință**

Condițiile de locuit reprezintă un indice important în bunăstarea populației țării, acestea oferind satisfacerea necesităților de ordin biologic, psihologic, social și familial.

Numărul mediu de persoane pe o gospodărie reprezintă populația totală, din perioada de referință, raportată la numărul total de gospodării, înregistrate pe teritoriul județului.

La nivelul județului Maramureș s-au folosit date privind populația stabilă din mediul urban și rural, precum și date privind numărul total de locuințe și numărul de locuințe din mediul urban.

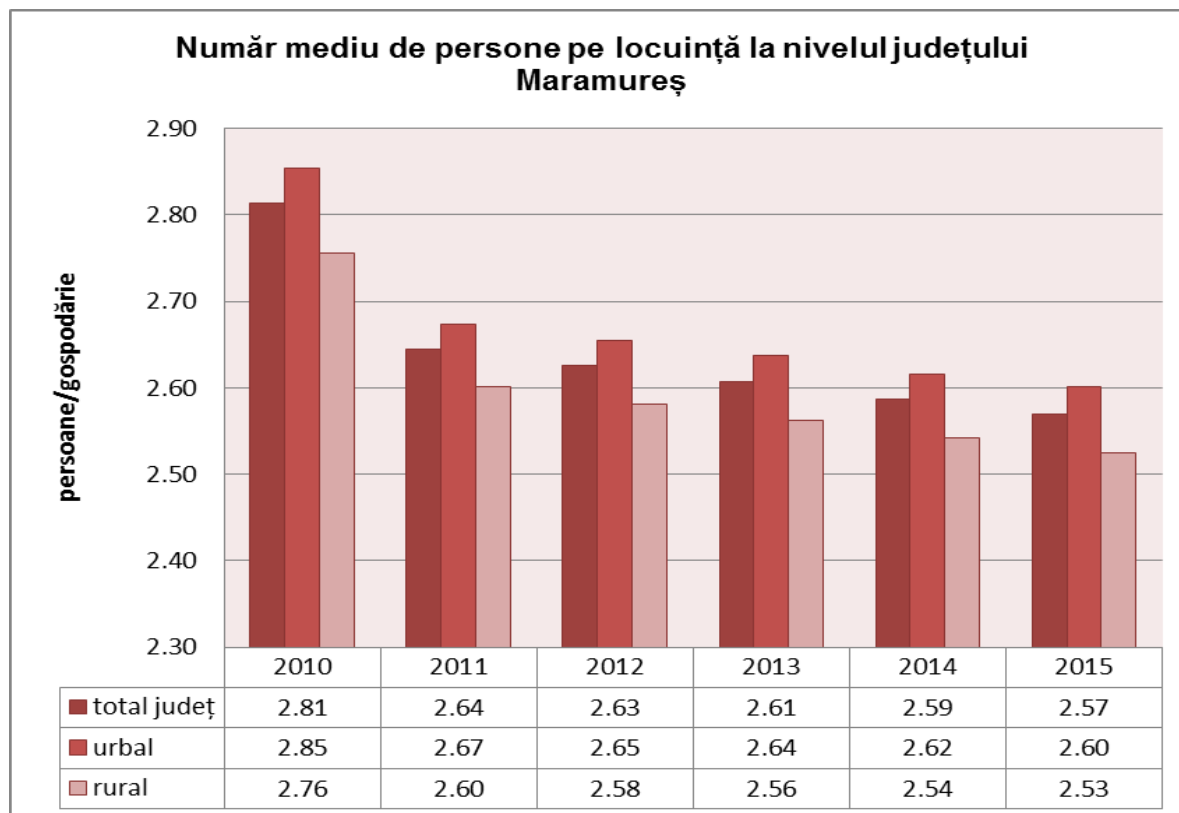

Figura X.1.2.1. Numărul mediu de persoane pe locuință
(sursa: Institutul Național de Statistică, prelucrare date Baza de date TEMPO)

Din figura de mai sus, se observă că există o tendință continuă de scădere a numărului mediu de persoane pe locuință la nivelul județului Maramureș, trendul fiind același atât în mediul urban cât și în mediul rural.

✓ **Suprafața locuibilă pe persoană**

Din figura figura X.1.2.2. se constată că, în perioada 2010 - 2015, la nivel de județ, atât la nivel urban cât și rural, suprafața locuibilă pe persoană are o tendință ascendentă.

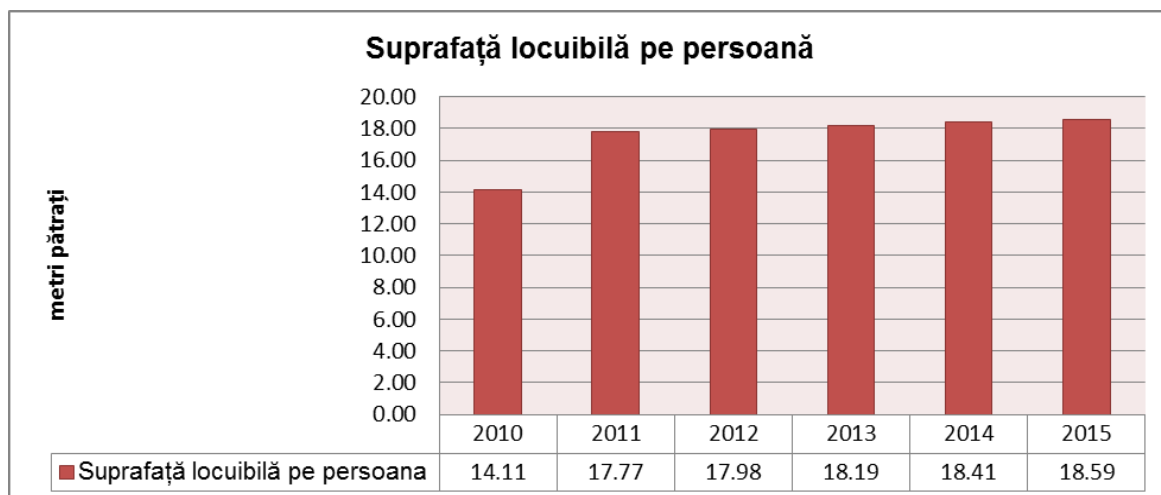

Figura X.1.2.2. Suprafață locuibilă pe persoană

(sursa: Institutul Național de Statistică, prelucrare date Baza de date TEMPO)

✓ Consumul de energie electrică în gospodării

Reprezintă consumul de energie electrică al populației și se obține prin însumarea tuturor cantităților de energie electrică furnizată populației de către agenții economici în anul de referință. Consumul de energie electrică a populației la nivel național (exprimată în mii MWh și mii tone echivalent petrol) pentru perioada 2010 - 2015 este prezentat în figura X.1.2.3.

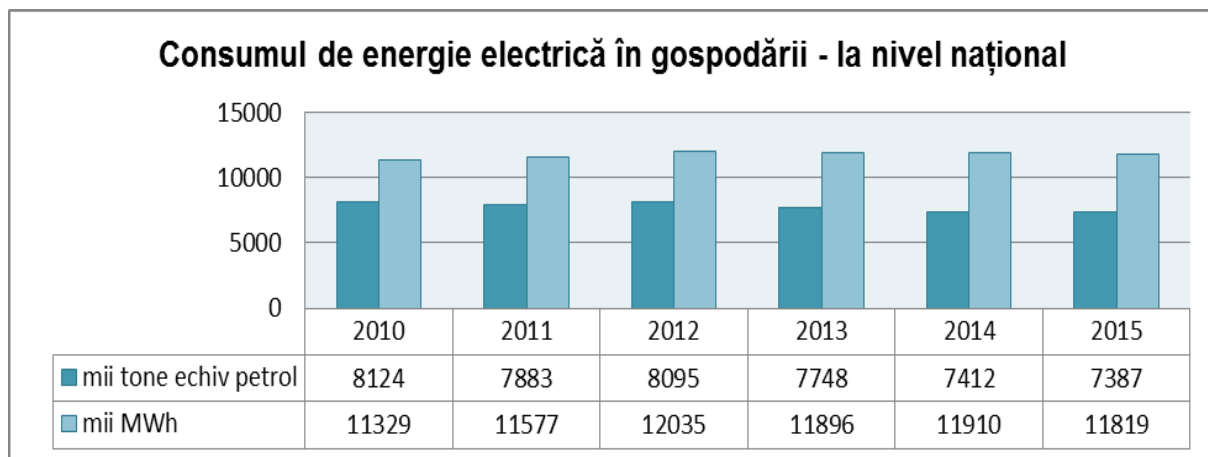

Figura X.1.2.3. Consumul de energie electrică în gospodării

(sursa: Institutul Național de Statistică, prelucrare date Baza de date TEMPO)

Din figura X.1.2.3. se poate constata că, în perioada 2010 - 2015, la nivel național, consumul de energie electrică în gospodării este în scădere.

✓ Cheltuieli de consum medii pe persoană

Cheltuielile de consum medii pe persoană reprezintă ansamblul cheltuielilor efectuate de populație pentru necesitățile de consum curent și intrate în consum

(produse alimentare, mărfuri nealimentare, servicii) și contravaloarea consumului uman de produse agroalimentare din resursele proprii ale gospodăriei.

În figura de mai jos sunt prezentate, pentru perioada 2011 – 2016, cheltuielile totale (exprimate în lei prețuri curente) efectuate de populație pentru necesitățile de consum curent și intrate în consum (produse alimentare, mărfuri nealimentare, servicii) și contravaloarea consumului uman de produse agroalimentare din resursele proprii ale locuinței/gospodăriei, la nivel național și Regiunea NV.

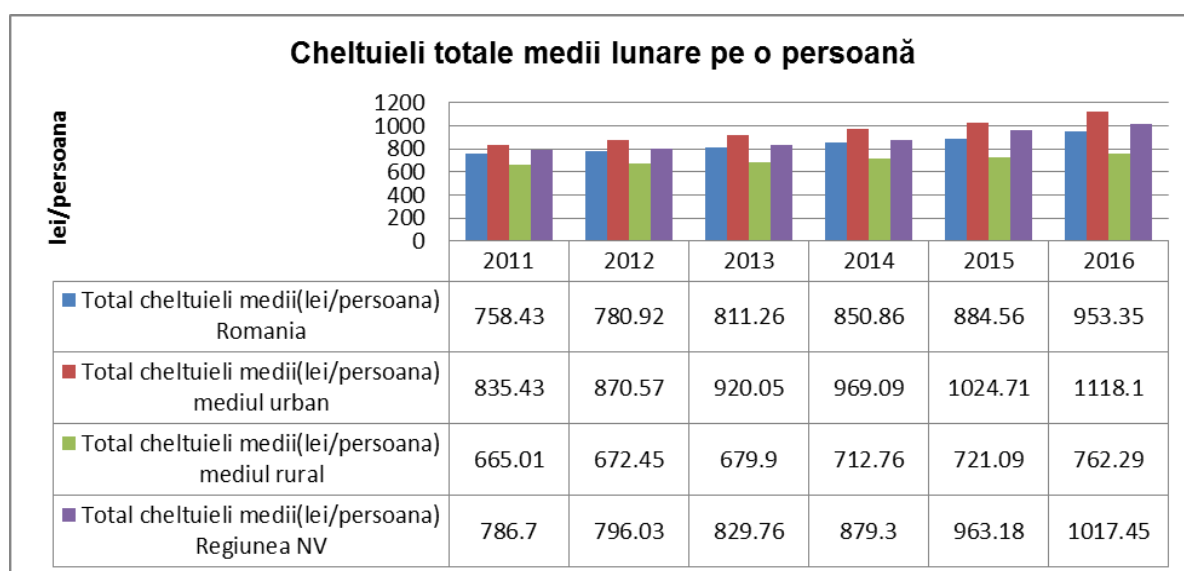

Figura X.1.2.4. Cheltuieli totale medii lunare pe o persoană
(sursa: Institutul Național de Statistică, prelucrare date Baza de date TEMPO on-line)

Din figura X.1.2.4 se poate constata că, în perioada 2011 - 2016, la nivel național, comparativ cu Regiunea NV cheltuielile totale medii lunare pe o persoană sunt mai mici pe când cheltuielile totale medii lunare pe o persoană în mediul urban sunt mai mari decât în cel rural.

Cheltuielile totale ale populației au fost în anul 2016 în medie de 2523,99 lei în creștere față de anul 2015 cu 1,07%.

Conform clasificării standard pe destinații a cheltuielilor de consum, produsele agroalimentare și băuturile alcoolice au deținut, în anul 2016, în medie 36,1% din consumul gospodăriilor. Componenta consumului legată de locuință (apă, energie electrică și termică, gaze naturale, combustibili, mobilier, dotarea și întreținerea locuinței) a reprezentat în anul 2016, 22,5% din cheltuielile totale de consum. În cadrul cheltuielilor cu locuința cea mai mare pondere a deținut-o cheltuielile necesare funcționării și încălzirii locuinței (17,7%). La polul opus s-au situat cheltuielile efectuate de gospodării pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței (4,8%), recreere și cultură (4,2%), hoteluri, cafenele și restaurante (1,7%) și cele pentru educație (0,4%).

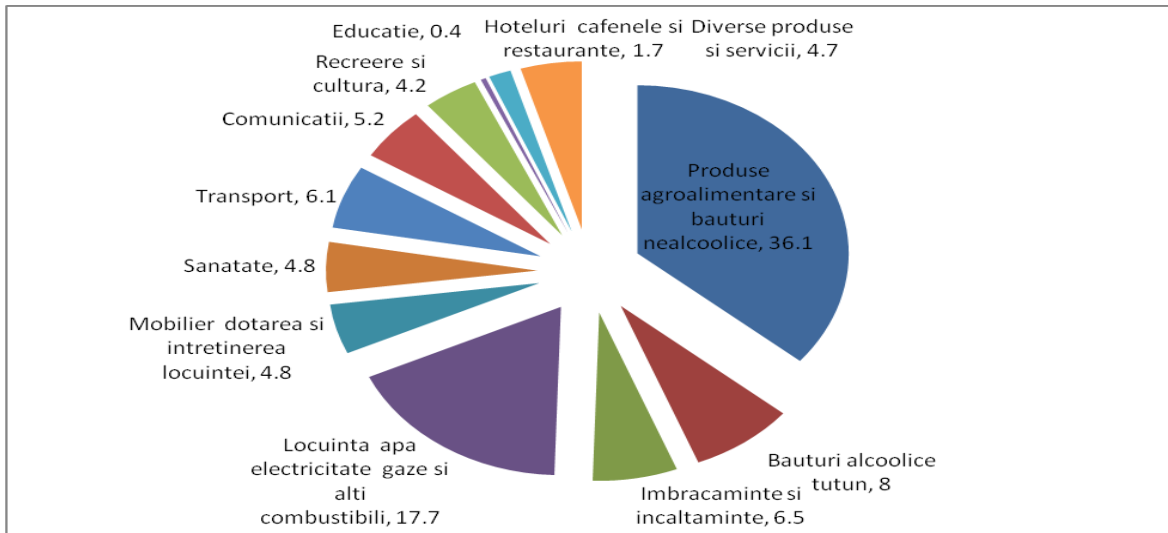

Figura X.1.2.6. Structura cheltuielilor totale de consum, pe destinații, în anul 2016

Principalele destinații ale cheltuielilor efectuate de gospodării sunt consumul de bunuri alimentare, nealimentare, servicii și transferurile către administrația publică și privată și către bugetele asigurărilor sociale, sub forma impozitelor, contribuțiilor, cotizațiilor, precum și acoperirea unor nevoi legate de producția gospodăriei (hrana animalelor și păsărilor, plata muncii pentru producția gospodăriei, servicii veterinare etc.).

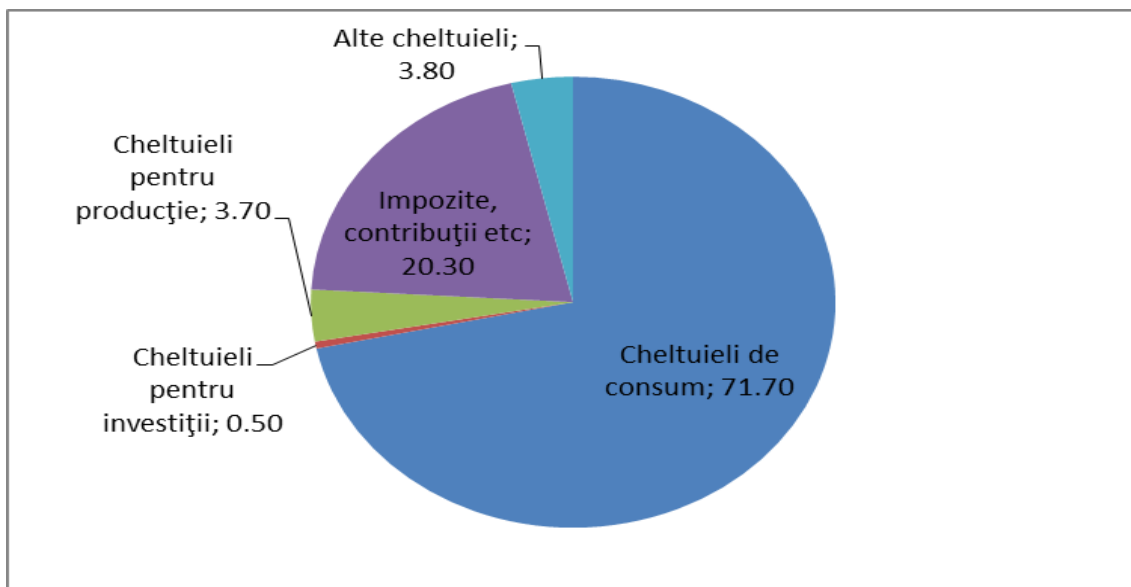

Figura X.1.2.7. Structura cheltuielilor totale ale gospodăriilor, în anul 2016

Cheltuielile pentru investiții, destinate pentru cumpărarea sau construcția de locuințe, cumpărarea de terenuri și echipament necesar producției gospodăriei, cumpărarea de acțiuni etc. dețin o pondere foarte mică în cheltuielile totale ale gospodăriilor populației (doar 0,5%).

X.1.3. Mobilitate

X.1.3.1. Transportul de pasageri

Cererea de transport de pasageri oferă informații despre evoluția sectorului transportului de pasageri („magnitudinea” transportului), care, la rândul său, explică tendințele observate în impactul transporturilor asupra mediului. De asemenea, ajută la explicarea principalelor variabile care influențează alegerea modului de transport și efectul măsurilor aplicate pentru reducerea cererii sau influența în alegerea modului de transport. În figura de mai jos este prezentată evoluția volumului transportului de pasageri la nivel național raportat la PIB în perioada 2010 – 2015.

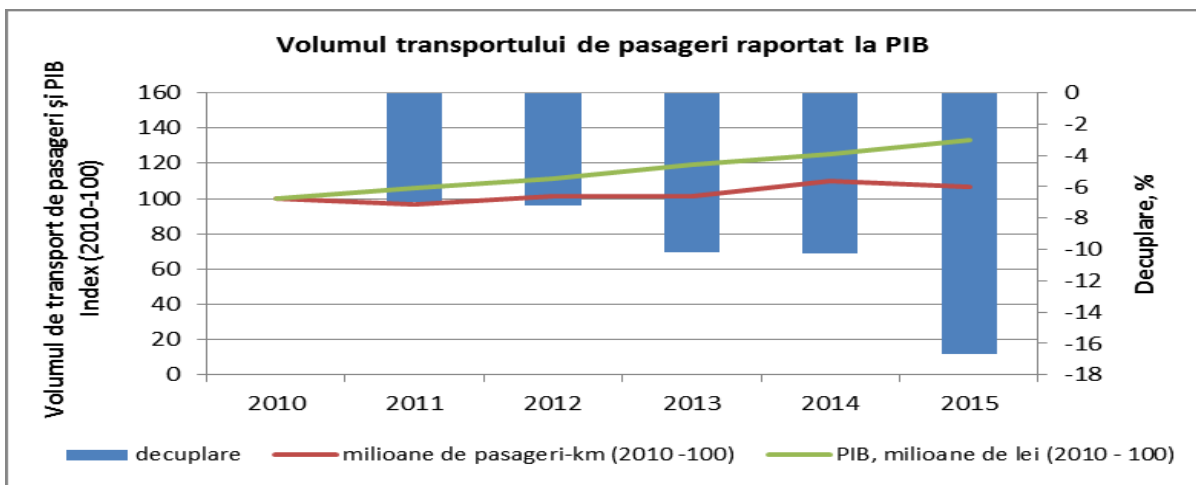

Figura X.1.3.1.1. Volumul transportului de pasageri la nivel național raportat la PIB

Decuplarea modală, prezentată în graficul anterior, este definită ca fiind proporțiile de pasageri - kilometri alocate diferitelor moduri de transport în fiecare an, raportat la anul 2010.

Indicatorul este definit ca modificări anuale ale raportului între pasageri - km (transport intern) și PIB.

Din graficul anterior se observă că la nivel național există o tendință de creștere mai rapidă a PIB-ului comparativ cu creșterea transportului de pasageri. Se observă o ușoară decuplare a creșterii transportului de creșterea PIB-ului, necesară pentru a reduce aglomerația și alte efecte secundare negative ale transportului asupra mediului.

Activitatea de transport este una dintre sursele relevante de emisii de gaze cu efect de seră, are un aport important la poluarea aerului precum și la zgomotul ambiental, având efect asupra sănătății populației și ecosistemelor.

✓ **Ponderea fiecărui mod în transportul de pasageri** (autoturisme, autobuze și autocare, trenuri) în totalul transportului intern de pasageri la nivel național, este prezentată în figura de mai jos.

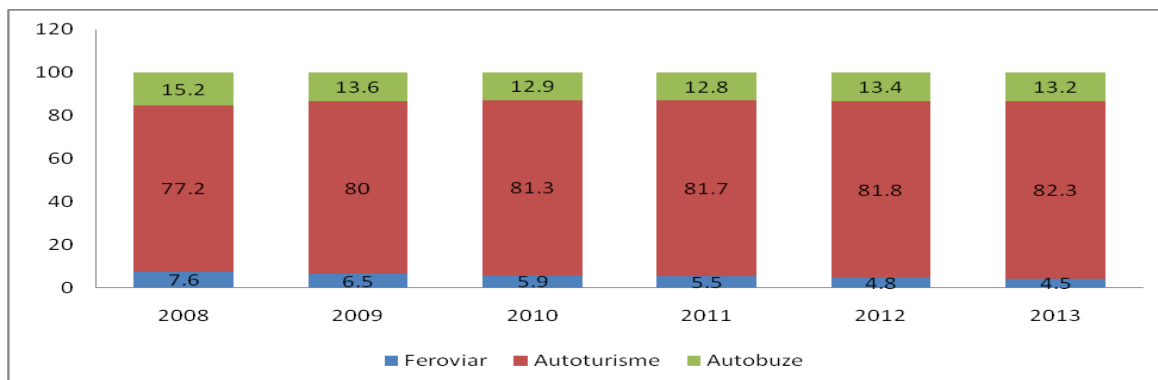

Figura X.1.3.1.2. Ponderea fiecărui mod de transport de pasageri la nivel național
(Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm)

Din graficul anterior se observă că la nivel național transportul de pasageri se realizează pe infrastructura rutieră, ponderea cea mai mare având-o autoturismele. De asemenea se observă o creștere a transportului rutier în defavoarea transportului feroviar.

✓ **Utilizarea transportului în comun** exprimată ca volum al transportului public local de pasageri pe moduri de transport (transportul cu autobuze și microbuze, cu metroul, tramvaiele și troleibuzele), la nivel național, pentru perioada 2010 -2015 este prezentată în figura de mai jos.

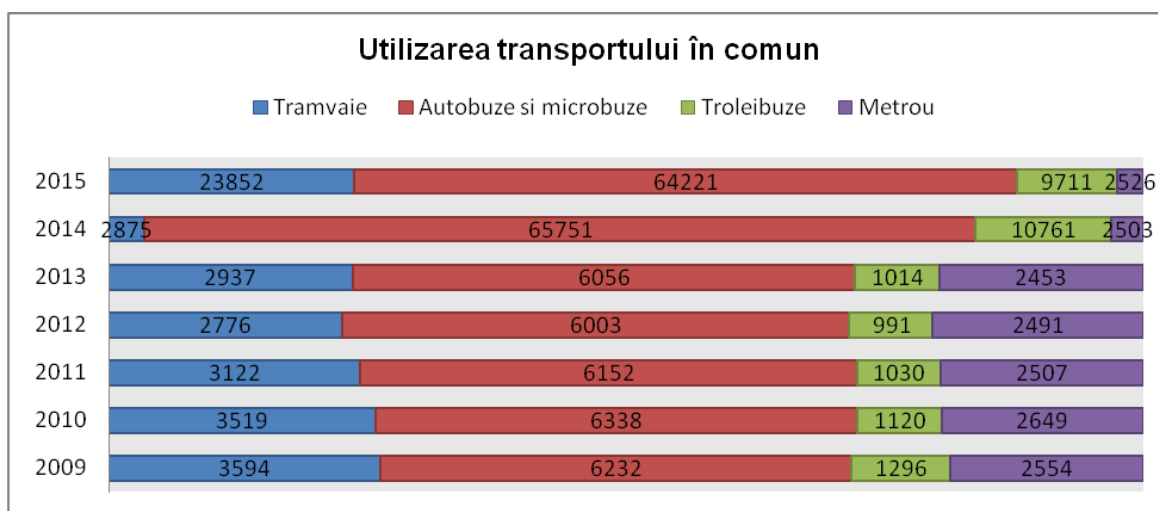

Figura X.1.3.1.3. Utilizarea transportului în comun
(Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm)

Din graficul anterior se observă că utilizarea autobuzelor și microbuzelor are ponderea cea mai mare în transportul în comun.

X.1.3.2. Transportul de mărfuri

Cererea de transport de marfă este definită ca suma de tone - kilometri interni parcurși în fiecare an. Potrivit celor mai recente metadate transportul naval intern include transportul rutier, feroviar și pe căi navigabile interioare: căile navigabile și de transport feroviar interioare se bazează pe mișcările de pe teritoriul național („principiul teritorialității”), indiferent de naționalitatea vehiculului sau a navei, transportul rutier se bazează pe toate deplasările vehiculelor înregistrate în țara de raportare.

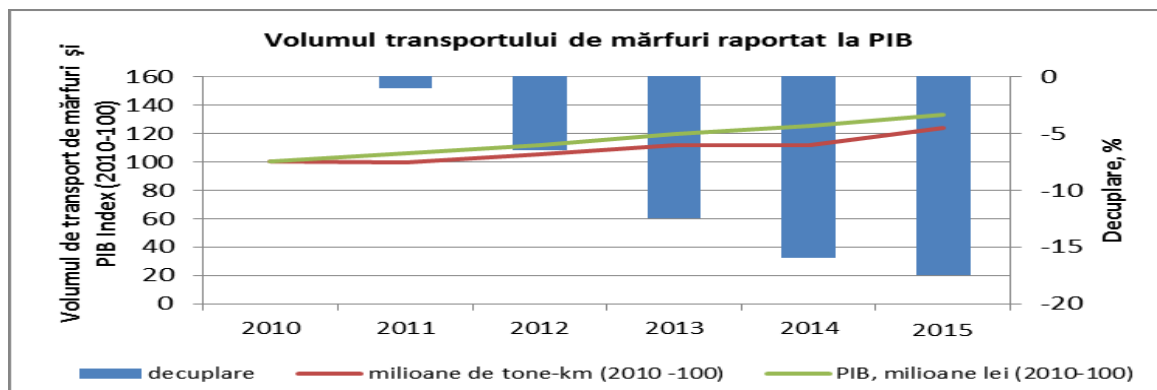

Figura X.1.3.2.1. Volumul transportului de marfă la nivel național raportat la PIB

Din graficul anterior se observă că la nivel național există o ușoară tendință de creștere mai rapidă a PIB-ului comparativ cu creșterea transportului de marfă. Se observă o ușoară decuplare a creșterii transportului de marfă de creșterea PIB-ului, necesară pentru a reduce aglomerația și alte efecte secundare negative ale transportului asupra mediului.

- ✓ **Ponderea fiecărui mod de transport al mărfurilor** în totalul transportului intern de mărfuri (rutier; feroviar; căi navigabile interioare) la nivel național, pentru perioada 2010 - 2013 este prezentată în figura de mai jos.

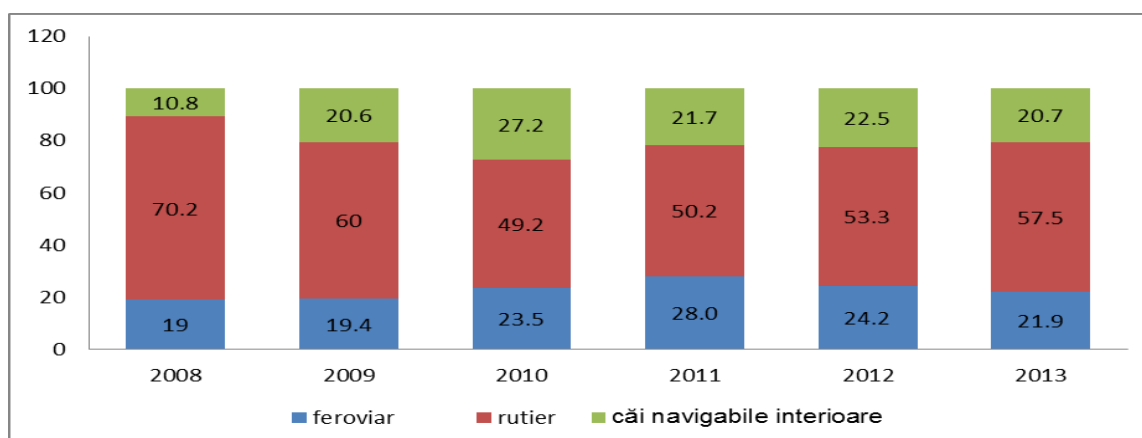

Figura X.1.3.2.2. Ponderea fiecărui mod de transport al mărfurilor la nivel național (Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm)

Din graficul anterior se observă că, la nivel național ponderea transportului de mărfuri pe cale rutieră este cea mai mare în raport cu alte moduri de transport și există o tendință de creștere a ponderii transportului rutier în perioada 2010 – 2013, reprezentând mai mult de jumătate din mișcare de marfă începând cu anul 2012.

X.2. FACTORII CARE INFLUENȚEAZĂ CONSUMUL

Printre cei mai importanți factori care influențează consumul privat, se numără: factorii economici, demografici, factorii sociali și cei psihologici, veniturile și prețurile, comerțul, globalizarea, tehnologiile, furnizarea de bunuri și servicii, cât și modul în care sunt comercializate informațiile cu privire la produse și servicii, politici, locuințe și infrastructură.

Înțelegerea factorilor care influențează consumul este necesară pentru limitarea efectelor negative ale presiunilor și a impactului asupra mediului.

Factorii economici au un rol important, deoarece la nivel macroeconomic, ei caracterizează capacitatea de cumpărare de care dispune societatea la un moment dat, contribuind la formarea comportamentului consumatorului iar la nivel microeconomic, venitul consumatorului prin formă, mărime, dinamică, distribuție în timp și destinație constituie premisa materială a comportamentului consumatorului dar și principala restricție care se impune acestuia.

Conform Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică „cel mai important factor economic care influențează modelele de consum este nivelul venitului disponibil pe gospodărie”.

Unul din indicatorii macroeconomici care exprimă nivelul de dezvoltare, respectiv puterea economică a unui județ este produsul intern brut. La nivelul județului Maramureș în anul 2014 acesta se ridică la suma de 10893,6 milioane lei, județul ocupând locul trei în cadrul Regiunii Nord-Vest și locul 20 la nivel național.

PIB-ul pe locuitor este de 23098,5 lei, în județul Maramureș, 29608,6 lei în regiunea de Nord-Vest și 33552,5 lei/locuitor la nivel național. În funcție de PIB-ul pe locuitor, județul nostru ocupă locul 25 pe țară, ultimul loc în Regiunea Nord Vest și se situează sub media la nivel național și regional, respectiv 68,84 % și 78,01%.

În ultimii ani, economia județului a cunoscut puternice modificări structurale, concretizate în dispariția aproape în totalitate a industriei extractive, restrângerea numărului de persoane ocupate în agricultură, restructurarea puternică a sectorului industriei prelucrătoare, concomitent cu o dezvoltare continuă a sectorului de servicii. Astfel, la nivelul anului 2014, 58,8% din valoarea adăugată brută (VAB) generată la nivel județean a fost asigurată de sectorul terțiar (al serviciilor), 29,7% de cel secundar (industrial), 6% de construcții și doar 5,59% de agricultură. În consecință și consumul pentru producție a rămas aproximativ constatat, fără a conduce la o accentuare a presiunii asupra mediului.

Consumul mai este influențat și de către numărul populației, ponderea acesteia pe grupe de vârstă, numărul de persoane pe gospodărie și spațiul de locuit disponibil pe persoană.

Populația județului Maramureș se află într-o continuă descreștere având în vedere analiza din ultimii 10 ani. Acest aspect este cauzat de scăderea sporului natural ca urmare a reducerii ratei natalității, a deplasărilor cu domiciliul, dar și reducerea locurilor de muncă prin disponibilizări masive din industria minieră, industria metalurgică, a construcției de mașini, industria de prelucrare a lemnului, textilă și altele.

Analizând populația în funcție de mediul de rezidență se constată că în mediul urban a fost înregistrată o scădere a populației de aproximativ 2,25% raportată la anul 2005, în timp ce în mediul rural s-a înregistrat o scădere de doar 1,42% comparativ cu 2005. Ponderea populației mediului urban pentru anul 2014 a fost de 60,34%, în timp ce ponderea corespunzătoare mediului rural a fost de 39,66%.

În anul 1990, în județul Maramureș erau 703490 locuitori, din care aproximativ 26,7% persoane de peste 50 de ani, în anul 2000, erau 716301 locuitori, din care în jur de 27,3% aveau peste 50 de ani, iar în anul 2010 aceste cifre erau de 736921 locuitori, din care 30% seniori. La nivelul anului 2015 în județul Maramureș erau 742053 locuitori din care 30,45% peste 50 de ani.

Din perspectiva structurii pe vârste a populației, se remarcă faptul că județul Maramureș este afectat de un proces treptat de îmbătrânire demografică, media de vârstă a populației fiind, în anul 2015, de 40 de ani, cu circa un an sub media națională și regională. Forma piramidei vârstelor indică o îngustare continuă a acesteia, corespunzând scăderii dramatice a natalității după anul 1989 până la valori minime istorice, dar și o pondere ridicată a populației adulte, în vârstă de muncă (mai ales între 25 și 64 de ani), care corespunde generațiilor născute în perioada comunistă, când exista o politică de încurajare a natalității. Acest excedent de resurse de muncă în raport cu oportunitățile limitate de ocupare la nivel local a condus, de altfel, și la amplificarea fenomenului migrației interne și externe după 1990.

Din perspectiva structurii pe vârste a populației, județul Maramureș se încadrează în categoria celor mai întinerite județe din România, ponderea persoanelor de peste 65 de ani în totalul populației fiind de 15,3%, față de o medie regională de 15,9%, respectiv națională de 17%. Diferența se constată mai ales la grupele de vârstă de peste 70 de ani, semnificativ mai reduse ca pondere la nivelul județului Maramureș.

Analiza structurii populației pe vârste și medii de rezidență reflectă faptul că procesul de îmbătrânire al populației este mult mai accentuat în mediul rural (17,3% dintre locuitori au peste 65 de ani, iar rata de dependență după vârstă este de 107%), în comparație cu mediul urban (13,9%, respectiv 87%). Cele mai mari diferențe se remarcă la grupele de vârstă 40 - 64 de ani, care sunt semnificativ mai bine reprezentate în mediul urban, corespunzând migrației intense a forței de muncă dinspre mediul rural în perioada comunistă. Pe de altă parte, în mediul rural o pondere mai ridicată au grupele de vârstă de peste 70 de ani.

În pofida situației din prezent, actuala formă a piramidei vârstelor va conduce în următorii 10 - 15 ani la o accentuare a îmbătrânirii demografice, mai ales la nivelul orașelor, pe fondul înaintării în vârstă a persoanelor de peste 40 de ani. Pe de altă parte, spre deosebire de alte județe din România (mai ales din partea de sud, dar și din regiune – de ex. Sălaj), comunele din județul Maramureș au încă un potențial semnificativ de regenerare a populației, dată fiind ponderea ridicată a tinerilor din contingentul fertil (cu precădere între 25 și 40 de ani).

Această tendință de îmbătrânire a populației va duce la apariția unor noi segmente de piață sau la apariția de noi produse dedicate persoanelor peste 50 de ani, pe lângă cele clasice dedicate acestora.

Întotdeauna prețurile vor avea efect direct asupra consumului, alături de scăderea numărului populației, îmbătrânirea populației din țările dezvoltate, reducerea materiilor prime, accesul la internet și dezvoltarea tehnologiei.

Factorii care pot duce la creșterea consumului sunt creșterea clasei medii, creșterea nivelului de educație sau creșterea accesului la creditele de consum. Dezvoltarea clasei medii va duce la apariția celorlalți factori, iar creșterea va începe cu piața alimentară și va continua cu restul piețelor.

Dar creșterea nivelului de dezvoltare va determina scăderea populației, a forței de muncă și a forței de consum și astfel se reduce potențialul de creștere a producției economice. De asemenea creșterea speranței de viață duce la apariția unui dezechilibru în distribuția pe vârste a populației și se va pune o presiune financiară mai mare pe generația care muncește și care trebuie să susțină populația pensionată. Una din soluțiile găsite la nivel național a fost creșterea vârstei de pensionare, astfel că oamenii vor continua să muncească dacă sistemele de pensionare vor fi insuficiente și vor fi încurajați să economisească și să-și facă propriile pensii. Dar tendința de îmbătrânire a populației va duce și la apariția unor noi segmente de piață sau la lansarea de produse dedicate seniorilor, pe lângă cele clasice dedicate acestora (ex: produsele de înfrumusețare și de menținere).

În același timp, se vor manifesta schimbările apărute la nivelul celulei de bază (a familiei). Familiile cu un singur copil vor fi dispuse să aloce o sumă mult mai mare pentru educație, servicii - ceea ce duce la creșterea standardelor și a atenției acordate copilului unic. Aceste schimbări se vor regăsi într-o formă sau alta în toate domeniile, mergând poate chiar până la limitarea cererii pentru apartamente la doar trei camere. Este posibil ca generațiile viitoare să aibă un comportament de consum diferit, dar și unul de socializare diferit, doar prin prisma faptului că sunt copii unici.

În perioada următoare populația va consuma și va trăi mai durabil, independent de voința acesteia, datorită costurilor resurselor, conștientizării și educației, interesului propriu (economisirea pe termen lung: eficiența energetică, durabilitatea, revânzarea unor produse), stimulentele pozitive și negative (scăderea facturii la energie, plata unor amenzi pentru nerecyclarea produselor, etc.), obiceiurilor și lipsei altor opțiuni. Industriile de consum pot schimba modelul de consum și pot inova pentru a satisface cererea viitoare. Dar va fi necesară o schimbare fundamentală în modul de funcționare al firmelor care trebuie să

folosească dezvoltarea durabilă pentru dezvoltarea inovativă de noi produse și servicii, precum și modul de a le transmite informații consumatorilor.

Practicile durabile de consum se pot îmbunătăți prin: susținerea consumatorilor în alegerea unui comportament durabil de consum, existența unei infrastructuri care să facă opțiunea comodă (ex: infrastructură pentru colectarea selectivă a deșeurilor, existența unor recipiente de depozitare în apropiere), reducerea ambalajului (dimensiune și costuri), folosirea de noi surse de materiale în industrie, etc.

De asemenea, crește interesul consumatorilor pentru un stil de viață sănătos, însă puterea scăzută de cumpărare rămâne o barieră în dezvoltarea pieței bio. Piața locală a produselor bio/eco/organice este încă destul de departe de nivelul piețelor dezvoltate, care nici ele nu au performanțe răsunătoare. Însă și în România putem vorbi de o dinamică pozitivă a acestei pieți.

Tehnologia(nanotehnologia, biotehnologia) și inovația vor schimba modul nostru de viață în mod semnificativ, prin apariția alimentelor semipreparate, aparatelor de uz casnic multiple și tehnologiilor de comunicare și informare moderne cu consecințe în consumul de alimente, mobilitate, activități de recreere și cele de agrement.

X.3. PRESIUNILE ASUPRA MEDIULUI CAUZATE DE CONSUM

Suprautilizarea resurselor și faptul că prețul degradării mediului și a resurselor pentru societate nu este reflectat complet în prețurile bunurilor și serviciilor este motivul pentru care se poate aprecia că există un impact negativ asupra mediului exercitat de consum. Multe bunuri sunt ieftine chiar dacă acestea dăunează mediului, ecosistemelor sau sănătății umane.

X.3.1. Emisii de gaze cu efect de seră din sectorul rezidențial

Din sectorul rezidențial se generează cantități importante de gaze cu efect de seră, cu efect negativ asupra încălzirii globale. Implementarea unor măsuri de creștere a eficienței producerii energiei termice pentru încălzirea populației pot avea ca efect o contribuție semnificativă la reducerea efectelor negative a schimbărilor climatice.

În cadrul acestei secțiuni se prezintă cantitatea totală de gaze cu efect de seră (GES) emisă din sectorul rezidențial (încălzire și prepararea hranei), exprimată în tone CO₂ echivalent. Au fost luate în considerare emisiile următoarelor principale gaze cu efect de seră: dioxid de carbon (CO₂), metan (CH₄) și protoxid de azot (N₂O).

Datele de consum de combustibili sunt cele declarate de autoritățile publice locale (primării) pentru întocmirea inventarului local al emisiilor de poluanți în atmosferă (pentru anul 2013 - 2016), întocmit conform prevederilor Ordinului Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 3299/2012 pentru aprobarea metodologiei de realizare și raportare a inventarelor privind emisiile de poluanți în atmosferă.

Pentru estimarea emisiilor s-au folosit caracteristicile combustibililor prevăzute în Ordinul nr.226/2003 al Ministrului Industriei și Resurselor pentru aprobarea Listei cuprinzând tipurile de gaze și presiunile de alimentare utilizate la aparatele consumatoare de combustibili gazoși (pentru gazul natural și pentru GPL – gaz petrolier lichefiat) și din Ordinul nr.1341/2012 al Ministrului Mediului și Pădurilor privind aprobarea Procedurii de emitere a certificatelor de origine pentru biomasa provenită din silvicultură și industriile conexe.

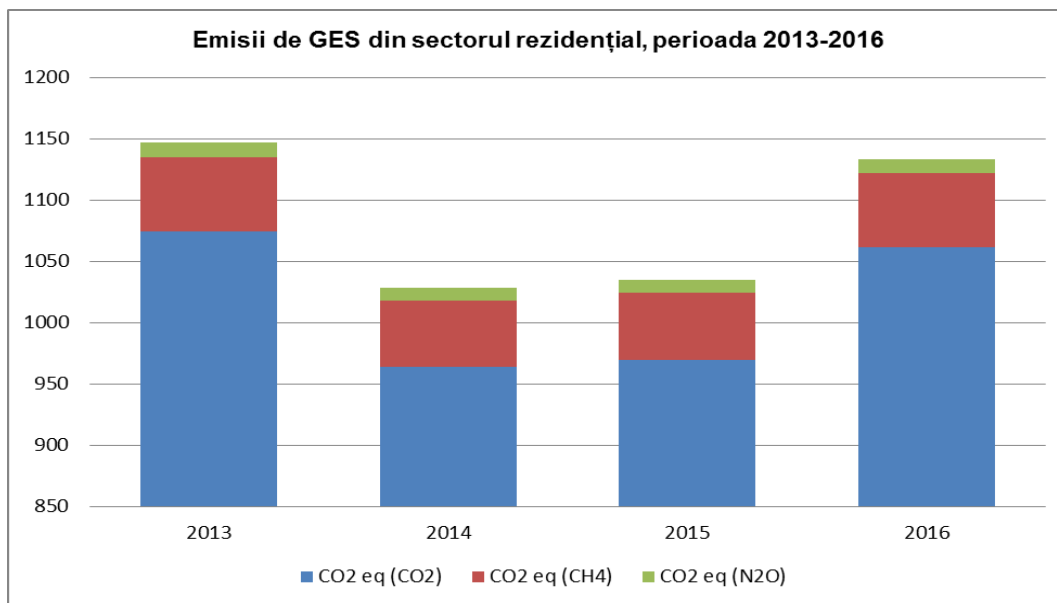

Figura X.3.1.1. Emisii de GES din sectorul rezidențial în județul Maramureș în perioada 2013 - 2016

Emisiile au fost calculate în conformitate cu metodologia prezentată în Ghidul IPCC din 2006 (2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories), vol. II Energie, secțiunea Combustie staționară, bazată pe factori de emisie. Factorii de emisie au fost selectați pentru combustibilii analizați din Tabelul 2.5.

X.3.2. Consumul de energie pe locuitor

Nu sunt disponibile la nivel de județ date pentru calculul consumului de energie pe locuitor, pentru a putea cuantifica presiunile asupra mediului cauzate de consumul de energie. Aceste date statistice se găsesc doar la nivel național.

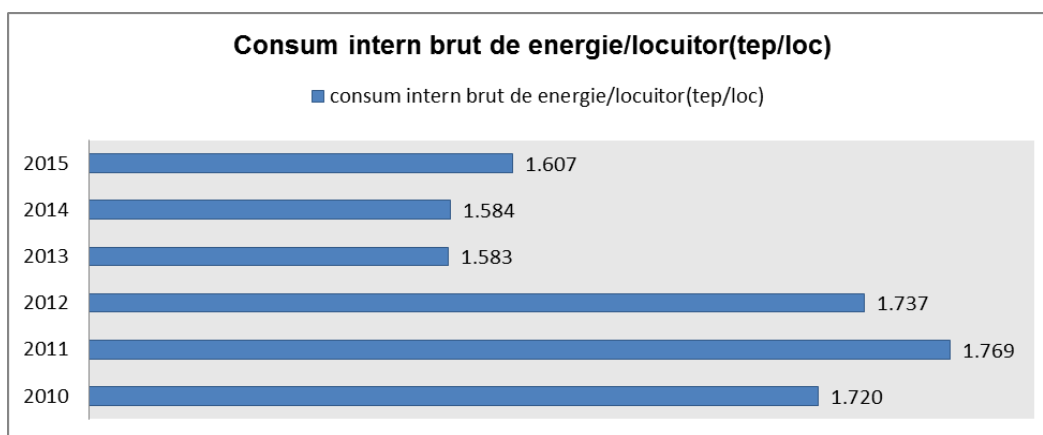

Figura X.3.2.1. Consumul intern de energie pe locuitor

X.3.3. Utilizarea materialelor

Consumul intern de materiale DMC (exprimat în mil. tone), la nivel național, cuprinde cantitatea totală de materiale utilizate direct în economie (extracția internă utilizată plus importurile, minus exporturile). Nu sunt disponibile la nivel de județ date pentru calculul consumului intern de material (DMI) utilizate direct în economie, pentru a putea cuantifica presiunile asupra mediului cauzate de acest consum. Aceste date statistice se găsesc doar la nivel național.

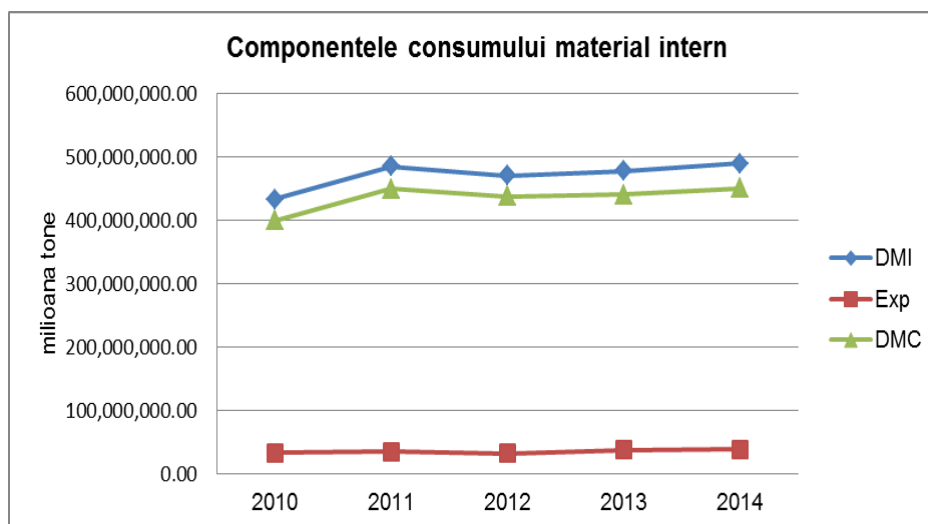

Figura X.3.3.1. Componentele consumului material intern

X.4. PROGNOZE, POLITICI ȘI MĂSURI PRIVIND CONSUMUL ȘI MEDIUL

Guvernul României a aprobat în anul 2008 Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013 – 2020 – 2030.

Strategia stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la un nou model de dezvoltare propriu Uniunii Europene și larg împărtășit pe plan mondial – cel al dezvoltării durabile, orientat spre îmbunătățirea continuă a vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Pentru orizontul anului 2020, strategia stabilește ca obiectiv Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.

În contextul politicilor privind consumul durabil, agricultura ecologică are o contribuție majoră la dezvoltarea durabilă, la creșterea activităților economice cu o importanță valoare adăugată și la sporirea interesului pentru spațiul rural.

În anul 2014 s-au înregistrat în agricultura ecologică 359 operatori din care 352 producători, 2 procesatori pe produse ecologice și 5 comercianți de produse ecologice. La ora actuală produsele tradiționale au o mare căutare pe piața românească, datorită faptului că la fabricarea acestor produse se folosesc doar materii prime locale, care nu au în compoziție lor aditivi alimentari, care prezintă o rețetă tradițională, un mod de producție și/sau de prelucrare și un procedeu tehnologic tradițional și care se distinge de alte produse similare aparținând aceleași categorii.

În județul Maramureș au fost atestate un număr de 65 de produse tradiționale ocupând locul II pe țară după județul Brașov, din care 11 produse de panificație, cofătărie, patiserie, 27 produse din carne, 10 produse lactate, 11 preparare din legume și fructe.

Având în vedere Ordinului MADR nr.394/2014 privind atestarea produselor alimentare obținute conform rețetelor consacrate românești au fost atestate 3 produse consacrate pentru un operator economic din județul Maramureș.

(sursa: *Buletin informativ al Direcției pentru Agricultură Maramureș, februarie 2016* <http://www.dadrmaramures.ro>).

Principalul pilon al politicii de mediu este conceptul de dezvoltare durabilă, care constituie o politică transversală ce înglobează toate celelalte politici comunitare, subliniind nevoia de a integra cerințele de protecție a mediului în definirea și implementarea tuturor politicilor europene.

Planul de Acțiune pentru Mediu oferă un punct de pornire în dezvoltarea unei comunități durabile și oferă garanția faptului că respectiva comunitate a abordat și examinat corespunzător principalele aspecte de mediu care afectează în mod nefavorabil sănătatea umană și a ecosistemului.

Planul Local de Acțiune pentru Protecția Mediului reprezintă strategia pe termen scurt, mediu și lung pentru soluționarea problemelor de mediu în cadrul județului prin abordarea principiilor dezvoltării durabile și în deplină concordanță cu planurile, strategiile și alte documente legislative specifice, existente la nivel local, regional și național.

Obiectivul major al Planului Local de Acțiune pentru Mediu al județului Maramureș este îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu, având în vedere respectarea acquis-ului comunitar de mediu și a Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă care să contribuie la creșterea

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2016

nivelului de viață al populației, îmbunătățirea calității mediului, conservarea și ameliorarea stării patrimoniului natural de care județul beneficiază.

Obiectivul strategic general al acțiunilor cuprinse în PLAM revizuit îl constituie realizarea obiectivului major prin asigurarea unui mediu curat, care să contribuie la creșterea nivelului de viață al populației, îmbunătățirea calității mediului, conservarea și ameliorarea stării patrimoniului natural de care județul beneficiază.

Categoriile de probleme de mediu identificate la nivelul județului Maramureș - în PLAM – județul Maramureș, versiunea 3 (2013), sunt următoarele:

Tabel X.4.1. Categoriile de probleme de mediu identificate în județul Maramureș

Nr. crt.	Categoriile de probleme de mediu	Total număr acțiuni
1.	Gestionarea (colectarea, stocarea, eliminarea) necorespunzătoare a deșeurilor	21
2.	Calitatea necorespunzătoare a aerului	23
3.	Afectarea ariilor naturale protejate de activități antropice și degradarea mediului natural și construit	25
4	Calitatea și cantitatea apei	
4.1	Poluarea apelor de suprafață	165
4.2	Cantitatea și calitatea necorespunzătoare a apei potabile	93
5.	Combaterea fenomenului de schimbări climatice	27
6.	Poluarea solului și a apelor subterane	15
7.	Pericole generate de catastrofe/fenomene naturale și riscuri de accidente majore din activități antropice	34
8.	Poluarea generată de activitățile din agricultură	8
9.	Urbanizarea mediului și calitatea vieții	12
10.	Educație ecologică	14
11.	Insuficienta implicare politică și administrativă a factorilor de decizie în soluționarea problemelor de mediu	2
	TOTAL	439

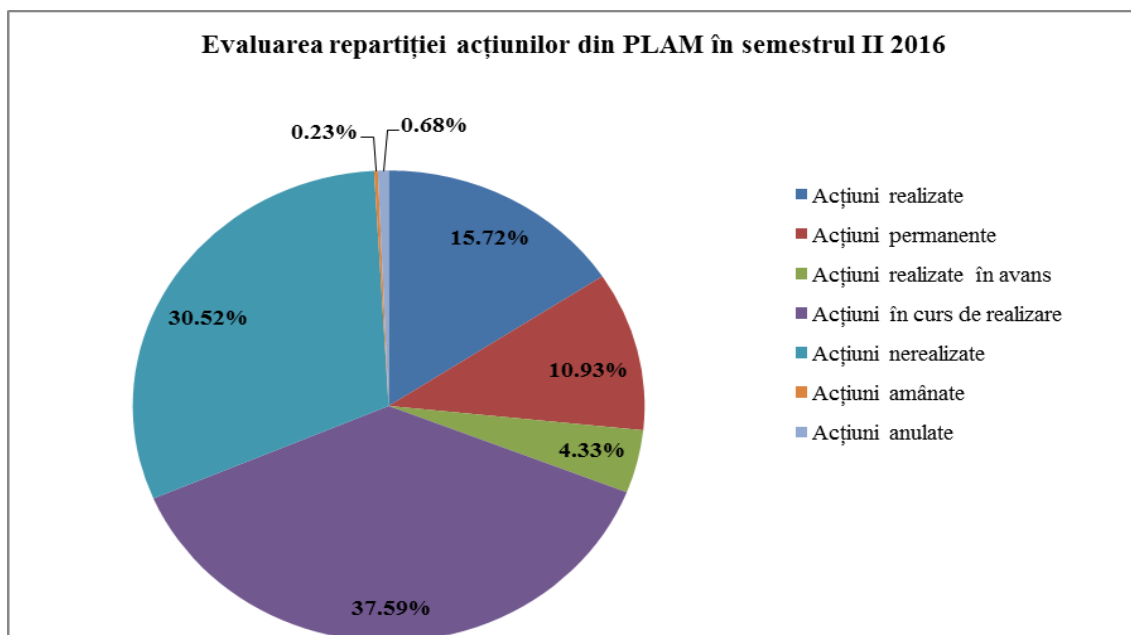

Figura X.4.1 Graficul repartiției acțiunilor din PLAM (sursa APM Maramureș)

Graficul prezentat anterior arată că din totalul de 439 de acțiuni la sfârșitul anului 2016:

- 136 acțiuni sunt realizate reprezentând 30,98%;
- 19 acțiuni sunt realizate în avans;
- 165 acțiuni sunt în curs de realizare, reprezentând 37,59%;
- 1 acțiune amânată;
- 3 acțiuni anulate din lipsa fondurilor pentru realizarea lor.

Un instrument important de promovare a dezvoltării durabile este Agenda Locală 21, care a fost elaborată și adoptată la Summitul Mondial de la Rio în anul 1992. Agenda Locală 21 reprezintă un proces de planificare participativă în domeniul dezvoltării durabile, proces orientat spre integrarea valorilor și principiilor de dezvoltare durabilă în politicile și acțiunile autorităților locale, implicarea cetățenilor în procesul decizional la nivel local, promovarea parteneriatelor între sectoarele sociale.

Aceasta promovează și caută să stabilească un echilibru între creșterea economică, echitatea socială și protecția mediului înconjurător.

În județul Maramureș, Agenda Locală 21 a fost implementată doar în municipiul Baia Mare, documentul AL 21 fiind elaborat și finalizat în anul 2002. Agenda Locală 21 a devenit Strategia de Dezvoltare Durabilă a Municipiului Baia Mare, aprobată prin HCL nr. 207 din 27.05.2009.